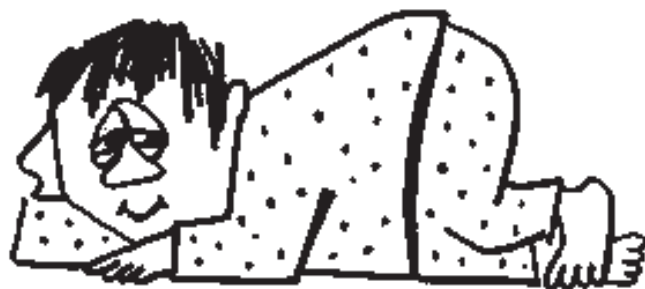

Els menfots i el menfotisme

Eugeni S. REIG

En el meu llibre *Valencià en perill d'extinció* done aquesta definició de «menfot»:

«Aquell que té igual de tot, que no li importa ni el preocupa res, que manté una actitud d'indiferència respecte a determinades coses que se suposa que li haurien d'interessar, que no vol saber-se res d'exigències morals, polítiques o religioses i que no el preocupen en absolut els convencionalismes que ens imposa la societat, que no té formalitat, que tot s'ho tira a l'esquena, que se'n fot de tot.

El mot **menfot** és la grafia aglutinada de **me'n fot**.

En el valencià central, especialment a València ciutat, s'empra la variant **meninfot**.»

I hi pose l'exemple següent:

«Al del segon pis voleu fer president de la finca? Però si eixe és un menfot i ni arregarà l'ascensor ni la terrassa ni res de res.»

En el *Diccionari valencià* de l'IEFV hi trobem *menfot* i *menfotisme*, però no *meninfot* ni *meninfotisme*. En el DIEC hi trobem *menfotisme*, però, curiosament, no hi trobem *menfot* (ni tampoc *meninfot* ni *meninfotisme*). Jo vaig pensar (i continue pensant-ho) que en el DIEC s'hi hauria d'incloure també *menfot*. Per això vaig elegir aquesta forma. I també perquè considere que és la més etimològica, ja que és simplement la grafia aglutinada de *me'n fot*. A més a més, aquesta és la forma habitualment utilitzada en el valencià nordmeridional i, per consegüent, la que em resulta més familiar.

El lingüista Emili Casanova considera més adequada per a ser normalitzada la variant *meninfot*, que és la usada habitualment a la ciutat de València. El motiu de la seua preferència, segons va tindre l'amabilitat d'explicar-me, és el fet que la primera vegada que tenim documentat aquest mot apareix escrit d'aquesta manera. A mi, pels motius que he explicat, em sembla més adequat *menfot* que no *meninfot*. Però qualsevol de les dues variants em sembla molt més acceptable que el mot *passota* que solen emprar els nostres jóvens, vocable procedent del *cheli*, l'argot urbà madrileny de les darreries del segle XX, barreja deplorable del parlar popular de Madrid amb vocables propis de les classes marginals i aportacions dels corrents contraculturals. És molt greu que el nostre jovent renunciï a paraules autòctones valencianes i les substituïska per altres que ens són completament estranyes. De totes maneres cal aclarir que *menfot* i *passota* tenen si fa no fa el mateix significat, però aquest últim té encara per a moltes persones certes connotacions que fan pensar en el món de la marginalitat i, fins i tot, de la drogoaddicció, connotacions que *menfot*, una paraula tradicional nostra, no té en absolut.

He descobert amb sorpresa que el *Diccionari del català popular i d'argot* de Joaquim Pomares (Edicions 62, 1997) recull la paraula *menfotisme*, que defineix així: «Actitud d'absoluta indiferència política», definició que, si bé no és la idònia, ha tingut almenys el mèrit de fer-me somriure. I a continuació recull (i açò em preocupa) el mot *menfotista* que defineix així: «El qui practica el *menfotisme*». Per una altra banda, el *Diccionari complementari*

del català normatiu de Lluís López del Castillo (Edicions 62, 1998) també recull la paraula *menfotista*, que explica així: «*adj.* Relatiu al menfotisme: passota / *n.* Persona que practica el menfotisme: passota». Cal afegir que tots dos diccionaris recullen els mots *passota* i *passotisme*. He d'aclarir que el mot *menfotista* no l'he oït enlloc mai de la vida; només l'he llegit en Joan Fuster, que em fa l'efecte que se'l degué inventar. I em preocupa molt que, mentre estem pensant si s'ha de normalitzar *menfot* o *meninfot*, la invenció fusteriana *menfotista* estiga ja preparada per a ser col·locada en el *Diccionari de l'Institut d'Estudis Catalans*. I açò és molt greu, perquè *menfot* i *meninfot* són paraules populars valencianes molt usades pel poble, mentre que *menfotista* no ho és pas. A més a més, tem que aquest mot és una d'aquelles «genialitats» amb les quals, de tant en tant, ens obsequiava l'enginyós escriptor de

«Tres n'hi ha, al meu veure: la de l'escèptic, la de l'indiferent i la del *menfotista* (no trobo, de moment, cap altre mot que sigui, alhora, més acadèmic i tan expressiu). En totes tres actituds, però per causes diferents, trobem la mateixa inhibició respecte a la veritat —respecte al valor de la veritat i respecte a la veritat dels valors.

»L'escèptic dubta: no nega la veritat; veu moltes veritats i, prudent, no gosa decidir-se per cap. L'indiferent va una mica més enllà: no arriba a plantejar-se el problema de la veritat, no cedeix a cap il·lusió. Moravia n'ha fet uns retrats admirables, en la seva novel·la. I el practicat del *menfotisme* —diguem-ne, provisionalment, del "tant se me'n dona"— abasta, d'alguna manera, a intuir el pes i exigència del món dels valors, però s'hi gira d'esquena, arronsa els múscles i salta tranquil·lament l'obstacle que li oposa. L'escèptic serà un irònic; l'indiferent, un apàtic; l'altre, un poca-vergonya.»

(Joan Fuster, *Obres completes, II, diari 1952 - 1960*, Edicions 62, Barcelona, p. 146)

(les cursives són meues)

Sueca i, si no vaig errat, la va emprar en els seus escrits una única vegada. El dimecres 24 d'octubre de 1954 va escriure en el seu diari:

En resum, si l'expressió *se me'n fot* és vista com a popular i genuïna pels catalanoparlants d'arreu del nostre domini lingüístic i usada habitualment en el llenguatge col·loquial, el substantiu *menfot*, que no és més que l'aglutinació de *me'n fot*, i el seu derivat *menfotisme* haurien de ser acollits per la llengua estàndard i usats amb normalitat per tots els catalanoparlants, ja que són paraules genuïnament valencianes i, per consegüent, totalment catalanes. En canvi, *passota*, encara que la disfressem de catalana escrivint-la amb dues esses, és una paraula castellaníssima, tan castellana com la locució equivalent *viva la Virgen*. ♦

(Aquest article forma part de la ponència que l'autor va llegir al IV Simposi de Filologia Valenciana, fet a la Facultat de Filologia de la Universitat de València els dies 9, 10 i 11 de maig del 2000.)